

מסורת הש"ס

(א) [צ"ב כט.], (ב) [שם ושבת לה: מנילה יח: חולין טו: לב.], (ג) [צ"ב קמד. ד: שם קלא.], (ד) [שם קמד. ה: מנחם צ"ב הנורא. מנלה.], (ו) [נבלי יג. ויז.], (ח) [נתקן סג.], (ט) [נתקן סג: כג.], (י) [שם נב: וסב: ד.], (יא) [מסופהת סג: ה"א.], (יב) [נתקן כט. צ"מ לו.], (יג) [זיל וזית. מנלה סה.], (יד) [נוע' מוס' יומא ט: ד"ה ר' יהודה וע' היטב מוס' יומא מ: סוף ד"ה ועשרה ומוס' שנועות כה. ד"ה וסמולא.], (טו) [נבד"ה דרף יא: אל: האומא.],

תורה אור השלם
1. עשירי ב'רשים ימשול ועבד לזה לאיש מלך:
משלי כב ז

גיליון הש"ס

גמ' א"ר חייב באחריותו. ע' בריב"א קידושין דף מג ע"ב ד"ה מלי קסבר: תוב' ר"ה ולא פש גביה ב'ר' דמנפשיה אין נאמן. ע' צ"ב דף קעה ע"א מדי' חור ואמר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' למי' ארעא בטסקא נאפי' מור ארעא:

לעזי רש"י

קריט. מעיל.

מוסר תוספות

א. שטעו תולה בחשבון. מוס' צ"ב קעה. ד"ה חור. ב. משום דאין דרך אדם להודות על שכיבון שטעונו יפה. מוס' הלא.], ומהיו דוקא דשעבר נפשיה במעמד שלשתן בפני עדים אבל בינו לביןם נאמן כיון דאיכא מיגו, דכל שלא בפני עדים לא דייק שפיר. שטות קדמוס.], וע' מוס' צ"ב קעה. ד"ה חור. ג. דמה שהיה אומר שלא מן משום. מוס' הלא.]. ד. [ותאומר לא נתחייבתי לו כלום. מוס' הלא.]. ו. ושעמד דבקיעת הנוד לדבריהם קא"ל. מוס' הלא.]. א. [ד'הי. דביע' הולך כוכי. חכא. מוס' הלא.]. ז. דליכא לימור מיגו. מוס' הלא.]. ח. [של] המפקד להביאו. מוס' הלא.ש (נע"ס).

פסקי רי"ד

אמר ליה רב לרב אחא ברדלא קבא דמוריקא אתי לי בכך יהביה לפלוני באפתא קאמריא לך דלא הדרתא בי מכלל דאי בעי מצי הדר ביה פי' דקס"ד שהיה מבטיחו לא יחזור בו להכי חתמה מכלל דאי בעי מצי הדר ביה הי"ק ליה בדימס הללו לא נתנו לחזרה פי' שאנו יכול לחזור בו כיון שאמר לו במעמד שלשתן ואחא לימורי' דאפי' במתנה מועטת אי אמר במעמד שלשתן קבא קאי לא קנה: הנהו גינאי דעבדי חושבנא בהדי הדדי שני חמש איסתרי גבי חד מנייהו אמרי ליה יהבינוהו למריה דארעא בטסקא באפיה מריה ארעא וקנו מיניה לטון אול ועבר חושבנא בין ידיה לנפשיה לא פש גבייהו ולא מירי פי' ונודע הדבר שטעו בחשבונם שהם היו מודים לו אתא וקא הדי ביה אתי לקמיה דרב נחמן וא"ל מאי אעביר לך חדא דאמר רב הונא אמר רב ועוד את קנו מינך א"ל רבא אתו האי מי קאמר לא יהיבנא דליכא גבאי קאמר א"ל א"כ קנין בטעות הוא וכל קנין בטעות חוזר: איתמר הולך מנה לפלוני אטו אייב לו רב אמר חייב באחריותו פי' חייב המשלח הוא באחריות אם יאנסו מיד שליח או שהיה לא צורה המלה שישלחו לו ע"י זה ואם בא לחזור ולומר התווירם לי שלא יאנסו ממך בדרך אינו חוזר ואע"ג דאמר מסתפיק דלמא מיתא בארורא ואני לא מהמנניא לך ומסתפיקא לך דלמא שמשא ואכלת להו אפ"ה אינו יכול לחזור בו ודיקו דהויב ליה ארעא לאמטייהו וניהליה וחימניהו תו לא מצי למיהורי בר ושמואל אמר מתוך שחייב באחריותו אם בא לחזור חוזר ליכא בהא קמפלגי דמר סבר הולך כוכי דמי ומר סבר לו כוכי דמי פי' לימא בהולך פליגי או דמי כוכי או לא כי בתן אשכחן במתני' [נעלי] יא: דכוכי דמי לימא בהולך פליגי או דמי כוכי כי היכי דאמרי' בתן או לא. ואי ק' ואפי' אי סבר שמואל דהולך לאו כוכי דמי אמאי יכול לחזור בו לא יהא אלא הוא בעצמו תופש בשביל המלה הא ק"ל תופש לב"ח קנה. ושהבא הוא אמוק לעיל גבי תופש לבעל חוב דאי אמר מסתפיקא דילמא מהנסי בארורא אי נמי דלמא שמשא ואכלת להו מענתיה וזכא אי אמרי' כוכי דמי אין מענתיה טענה. לא דכ"ע הולך כוכי דמי והכא בהא קמפלגי דמר סבר אמרינן מר ומר סבר לא אמרינן מר פי' בלישנא דהולך כ"ע לא פליגי דהכי משמע הולך כמן תן ואילו אמר גבי עבד נמי

צהביא הנאה דקא משפטיא. האי מלוה לגבי האי ממלוה ישנה למלוה חדשה ונזח לו לרחות הפרעון זמן ארוך: **גמר.** השמא בשעת אמירה: **ומשעבדי נפשיה.** כלל שלם להאי ומינתיק מקמא: **כגון הני דבי בר אלישיב.** אלס היה מקבל זה אדם חזק שאינו מממן כגון הני דבי בר אלישיב כו':

סלכסא כלל טעמא. כאילו קבלה משה הלכה מסיני שאין צריך לתת זה טעם: **אפיטרופיא.** להכניס ולהוילא. ואע"פ שכתבו לה כלשון מתנה לא קנאמן ואין טעם בדבר אלא כך תקנו והפקד צ"ד הפקר: **צני.** צית מיוחד שאינו דר זה אלא עשה לו לצית חתמות: **נאפיה קאמינא** לך דלא הדרנא ני. השתא ס"ד דהכי אמר ליה צפניו אני מבטיחך שלא אחזור צי: ופרישין **מכלל דאי צני למיהדר מלי מיהדר.** בתמיה: ס"ק דצנים הללו כו'. כיון דנאפיה קאמינא לך דמיתציה ניהילהי תו לא מלי הדרנא צי: **הא אמרה רב חדא וימנא.** ולמה ליה למימר דלא מצינא הדרנא: **הני מילי.** דבעינן צפניו: **מסנה מרובה.** כגון מנה: **קמ"ל** להכי אצטרין למימר נאפיה קאמינא לך לאשמועינן דקצא דמוריקא דמתנה מועטת היא צעא צני נאפיה: **גינאי.** צעלי גינה מוכרי ירק: **איספריי וזוי.** סילעי מדינה. סתם איסתרי סלע זורי. איסתרי וזוי סלע מדינה שמינית שסלע זורי דהיינו חצי דינר: **נאפי מרי.** אלאמר ליה קאי כלומר אמרו ליה נאפי מרי ארעא יהציניהו ניהליה למרי ארעא: **חייב המשלח הזה: נאפיהו.** אלס יאנסו מיד שלם זה: **ואס צא לחזור.** ולומר החזירם לי שמא יאנסו ממך דדרך אינו חוזר: **רב פבר סולך כוכי דמי.** הלכך אינו חוזר ומינה חייב צאחריותו שהמלוה לא לווהו למוסרם לזה: **ה"ג דכ"ע** הולך **כוכי דמי.** כלומר צעלמא סולך כוכי דמי ואס היו צמתנה דליכא אחריות מודה שמואל דאינו חוזר: **סבר אמרינן** מנו מתוך שחייב צאחריות אס צא לחזור חוזר: **סולך** כלומר אחד מכל לשונות הללו: **לימא ליה.** מה משלח: **אין רלונו.** של מפקדי: **שיהא פקדונו ציד אחר.** דהכי ק"ל לקמן צפרק שלישי דף (ט.) וכיון דאין רלונו אשתמח דחזו הוא לו ואין חזין לו לאדם אלא צפניו ואמאי אינו חוזר האי לאו יזכי הוא: **נשהותוק.** משלח זה:

פפין. צפקדון דאנן סהדי דניחא ליה לבעלי שיהא מתחת ידו: **סרנא.** קו"ט צעל: **אשרתא.** הקפה שנתן סרנלים נאשראי לתת לו המעות לזמן קצוע: **קני מינך.** אונסא דאורחא דאי מיתכסי מינך לא ליהדר למוצען: **אמר לנו אין.** כן אעשה: **שפיר ענדס.** שלא שיעבדע ממך ענך חס ומהיה ענד. **ולחך נפשך ענד** לזה לאיש מלוה: **ל"א גריס שפיר ענדס** ענד לזה לאיש מלוה.

המביא גמ' פרק ראשון גיטין

יד.

אם בן נתת דברך לשיעורין. מה שקשה ע"פ הקונטרס צפ"ק דקידושין (דף יא.) גבי צנחיה דר' ינאי דקפדון אתרקיבא דדינרי מפורש נקידושין: **בהלכתא בלא מעם.** פי' מה שמועיל לקנות אצל טעם יש לתת לקנו חכמים מעמד שלשתן

תקנו טעם ולעקר לטורח ולעשות קניינים וזהכונן נכסיו לאשתו משום דלא שציק לצריה ויהיב לאחרני ואין דרך לעשות כן אלא לחלק לה כבוד ולמנוחה אפיטרופיא ומשיא אשה לצנו כשהאז מסיר כל מה שיש לו מן הצית סמכא עליה דעתא דבן דלמפת צב' פי' שמת (צ"ב ד' קמז.): **אבל מתנה מועטת ברי.** וא"ת הא נמי שמעי' לה דלאמר

רב צפרק הוזה (צ"מ מט.) דצרים אין צוק משום חיסור אלונה ומדמי הסם מתנה מועטת למכר דליכא מעות צהדי דצרים וי"ל דהכא שאומר לנפקד או לבעל חזו שיתן לו סלקא דעתין דקני טפי מנשארמ מתנה לאי נותן לך: **ול"א פש גביה ו"א מירי.** פרי"ח וכן ר"ת שהיו צעלי דינין מודים לו"א או היה הדבר ידוע צעדות צרורה דלא פש גביה מירי ומשמע מדצריהם * דמנפשיה אין נאמן לומר טעימי צמה שהודייתא ע"ג דלית ליה מינו דאי צני חורמי חורמי פרעתי ב' וכן משמע מהא דמתן צשנועות (דף לה:)

מנה לי צידך אמר ליה הן למחר אמר ליה מתנה לו לאס אמר נתמיו לך פטור אין לך צידי חייב ומפרש טעמא צפ"ק דצבא צמרא (דף ו.) משום דכל האומר לא לוימי כאומר לא פרעתי דמי ואמאי לא מהימן לומר לו אין צידי צעמיני שיהייא צבור להיות חייב ואינו חייב כלום מיגו דאי צני אמר פרעתי אח"כ אלא משמע דצמנו לא מהימן לומר טעם: **חדא דאמר רב הונא ב'ר' ר"נ** סלקא דעמינא * צניה חוזר ב' וכל משום דלא פש גביה מירי: **וימר סבר הור"ך דאי כוכי דמי.** והשמא צבור שאותו טעם שאומר שמואל מתוך שחייב צאחריותו חוזר לא עיקר טעם הוא וכה"ג אשמןן [לקמן דף כה.] צהביא דהלוקא יין מצינ הכותים דמעיקרא צני למימר דטעמא דצני ידועה משום

דלית ליה צריה אע"ג דקמ"ס (סו כו.) אמרו לו ל'ר' מאיר אי אתה מודה שמא יצקע הנוז כו' ^י וכהנה צבות י': **ל"א דב"ע הור"ך כוכי.** פי' צקונטרס ואס היו צמתנה דליכא אחריות מודה שמואל דאינו חוזר ואין נראה דצמתנה אין הולך כ"ל כדפרישית לעיל (דף צ' טו.) אלא כ"ל דכשפסרו מלוה הן האחריות' או צגט שחזרו מודה שמואל דאינו חוזר:

לסוף אישתמיט דהו. משמע דצדין לא היו יכולין לכופו להחזיר אע"ג דלא הומוחן כפרינס היינו משום דלמת היה שהוא שלוחו ^י ולא מלי אמר אין רלונו שיהא פקדונו ציד אחר: **הא**

נמי שמייה ואכליה חייב (השליח) [המשלח] באחריותו אבל (פקדון) אילו אייתניס בארורא פטור אם יש עדים דאבר דקיימא לן ב' המפקד (לו.) דאע"ג דק"ל שומר שמסר לשומר חייב משום דא"ל אנת מהימנתי לי בשביעה היאך לא מהימן לי בשביעה. חס' היכא דליכא עדים שזאנס נצריס צנאנס מיד שומר שני פטור שומר ראשון ברחנן כ' השומר פרה מחבירו וחשאליה לאחר ומתח דכרבה ייבע השומר ייבע השומר ויהואשל חס' לשומר מה שישבע שחזר כן שראא בעיניו שמתח דה"ה אי ש עדים כדבר אבל דאי אם אין עדים בדבר חייב השולח אלא נפטר בשביעה של שליח משום דא"ל בעל הפקדון את מהימנתי לי בשביעה היאך לא מהימן לי בשביעה אי נמי י"ל גם במנה של פקדון חייב באחריותו ואע"פ שיש עדים שזאנס בדרך משום דא"ל בעל הפקדון מי הרשך לשלחו לי בדרך הלכך כשיעה היא אצלו שבודאי אילו נאנס בעיר ביד שומר שני פטור אבל בדרך חייב מפני שלא היה לו לשלחו אלא לעכבו בידו עד שיבא הל"ה) ויטלנו או שישלח שליח שישלחנו לו ויקבל עליו אחריות הדרך ואפי"ה אם בא לחזור אינו חוזר שכבר זכה השליח בעבור בעל הפקדון בענין זה שהיה שולחן עליו וזה פשע לעצמו שמסרו לו ושוב אינו יכול לחזור בו. ומקשה פקדון לימא ליה אין צרוני שהיא פקדונו ביד אחר פי' דקדיל' [למן בפ' ג' (טט.) ואע"ג דקדיל' חייב ולא שפירא חייב ולא שפירא בעל הפקדון בידיה אפ"ה כיון דהוא נאמן אצלו ופקדון כל היכא דקאי ברשותיה דמריה קאי קידי הוא אם ישלחנו לו ביד אחר ולא דמי למלה דלהוצאה נתנה שהוא שמה אם ישלחנו לו ובהא דאחריותו על המשלח אבל בפקדון קפיד וכיון דקפיד נמצא שחוב הוא לו ואין ביחן לאדם אלא בפניו ואמאי אינו חוזר לא ואל זכות הוא אמר י' וירא כשהוזכר כפרן פי' שהוזכר המושלח לו כפרן

עין משפט נר מצוה

פר א מיי' פ"ו מהל' זכיה הל' ד סמג עשין פט טושי"ע ח"מ סימן רמו טעין י' וטושי"ע אר"ע סימן קטן טעין א':

פה ב מיי' שם הל' סו סמג שם טושי"ע אר"ע סי' טע טעין א':

ג [טושי"ע ח"מ סי' קכו טעין ח:]

פו ד מיי' פט"ו מהל' מורה הל' ב סמג לאין קע טושי"ע ח"מ סימן קל טעין א':

פו ה ו מיי' פט"ו מהל' מלוה הל' ב [פ"ד מהל' זכיה הל'ד] סמג עשין טושי"ע ח"מ סימן קכה טעין א':

פח ז מיי' פ"ה מהל' שמיות הל' ו סמג עשין פט טושי"ע שם: **פח** ח מיי' שם טושי"ע שם טעין ב' [פט' רלג טע"י ז]:

מוסר רש"י

כהלכתא בלא טעמא. הס מקנו את הדברים אף על פי שאינו צד מורה כי מזה ומזה הס (ב"ב קסד.). לא עשאה אלא אפיטרופיא. דאנן סהדי דלא קני תחלה צניס ולא נתמיו אלא שיעבדו הגיטס מתוך שאוכלין עד הלא (שם) דלומת דעתא הוא דאן אדם מניח את חס וטמן את הכל לאשתו, ולא נתמיו אלא לעשומא אפוטרופא כדי שיתקנו לה צניו כבוד משום דלוקי צבורין נכסי ברשותא לענינס מהס כפי אומר דעתה ויהיו כפופים לה, ומני לה מהני תלת מילי דשניהו רענן סלכסא לא חס טעמא, דדברי נטואס סס. לפי שאנו מוחיין את שמונו בצער צהדיא דנתן לו הכל לינך אחר אומר דעתנו (שם קלא.). והשמיא דלעבד גבול גדול בבית קנאו. הכן לאותו הימי, ומקנת חממסי היא לנכדו העבד, שנא' העבד נאשח אשה ואין מקום לנזר (שם) במעמד שלשתן קנא. רלא לעיל יג. א. אמר רב חייב באחריותו. שהי לא לזה המלוה לשלוחו (דקמן כט).

פסקי רי"ד (המשך)

הולך גט שחזרו זה לעבדי כיון דליכא מינו אינו יכול לחזור בו והכא משום מר אמר שמואל דיוכל לחזור ופי' המורה דכ"ע הולך כוכי דמי ואם היה במתנה דליכא אחריות מודה שמואל דאינו חוזר ואינו יכול דהא לקמן אמרינן דלבי' מתנה לא אמרינן הולך כוכי דמי ואע"ג דקדיל' הליכא שמואל בדיני הכא הלכא כרב דאמרין תניא כותיה דרב הולך מנה לפלוני שאני חייב לו תן מנה לפלוני שאני חייב לו הולך מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר. פי' לא דמי חייב באחריותו דפקדון לחייב באחריותו דמלוה דאילו גבי מלוה אי מתניס ההיא מנה בארורא חייב הלה באחריותו עד דמטי ליה המלה וכ"ש אי כפר ביה שליח ואילו פקדון דוקא אי כפר ביה שליח אי